

Міністерство освіти і науки України

**Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського**

**Навчально-науковий інститут економіки, управління та
адміністрування**

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

**СТІЙКИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА
МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

**МАТЕРІАЛИ
IV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
27 квітня 2020 р.**

Кривий Ріг – 2020

УДК (330.5+502.131.1):004.773.7

С80 Стійкий розвиток національної економіки: актуальні проблеми та механізми забезпечення: матеріали ІV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (27 квітня 2020 р.) / м-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. – 424 с.

Організатори конференції та редакційна колегія:

Чернега О.Б. – д.е.н., професор

Никифоров Р.П. – к.т.н., доцент

Кожухова Т.В. – д.е.н., доцент

Неізнана О.В. – к.е.н., доцент

Бочарова Ю.Г. – д.е.н., доцент

Яковенко Ю.В. – асистент

Матеріали конференції висвітлюють питання, пов'язані з теоретичними і практичними проблемами соціально-економічного розвитку національної економіки та пріоритетами її функціонування.

Рекомендуються викладачам і студентам закладів вищої освіти, науковцям, аспірантам, докторантам і практикам.

За інформацію, наведену у тезах, несуть відповідальність автори. Водночас, редакційна колегія вважає доцільним їх обговорення у наукових колах. Претензії до організаторів конференції не приймаються. При передруку матеріалів посилання обов'язкове.

© ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського, 2020

© Автори тез, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ (ФІЛОСОФСЬКІ, ІСТОРИЧНІ, ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ) 10

Бадіца А.В.	Креативність як основа розвитку конкурентоспроможної економіки	10
Бойко В.О.	Роль науково-технічного прогресу в забезпеченні розвитку національної економіки	14
Волошина С.В.	Структурний аналіз поняття «адаптивне управління відтворенням людського капіталу промислових підприємств»	18
Котковський В.С., Гаврилюк М.Ю.	Гральний бізнес в Україні: заборона чи перспективний розвиток	24
Голобородько Т. В., Вишневська К.Я.	Сутність та значення ПДВ в сучасних умовах розвитку економіки України	28
Голобородько Т. В., Мельник В.О.	Зарубіжний досвід оподаткування податком на прибуток підприємств	32
Карпенко А.В., Карпенко Н.М.	Соціальна відповідальність бізнесу в умовах сучасних викликів	36
Кужелєв М. О.	Фінансові та соціальні аспекти розвитку корпоративного управління	40
Савчук Н.В.	Конвергенція vs дивергенція: суперечності глобальної інтегративності	46
Циватый В.Г.	Институционализация, транснационализация и регионализация национальных экономических систем в условиях глобализации и полицентричности мироустройства XXI века: исторический и миграционный дискурсы	49

СЕКЦІЯ 2. МАКРОЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ 57

Борисова В. В.	ВВП України: динаміка та тенденції	57
Блащук-Д. Н.З., Петрович А.З.,	Капіталізація банківських установ у сучасних умовах	60

Педченко І.І., Гавриш О.А. Захарова О.В.	Міжнародні резерви України Україна на пути к построению экономики знаний	64 68
Мордань Є.Ю.	Типові схеми участі фінансових посередників у легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом	72
Новосьолова О.С.	Сучасний стан банківського кредитування в Україні	75
Пасічник Ю.В.	Особливості фінансового забезпечення розвитку агропромислового комплексу	79
Плічко О.М. Чайка К.С.	Наслідки впливу пандемії COVID-19 на національні економіки країн світу та України	85
Чернятевич Я. В.	Віддалена робота в умовах карантину: переваги та недоліки	90

СЕКЦІЯ 3. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В АКТИВІЗАЦІЇ ЧИННИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА СТАБІЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ 96

Бадіца А.В.	Державне регулювання тютюнової галузі України та його наслідки	96
Бочарова Ю.Г.	Країнові особливості розвитку мікрофінансування як інноваційного інструменту реалізації економічної політики держави	101
Бурлак Ю. О.	Перспективи розвитку ринку послуг України в умовах глобалізації	106
Градобосва Є.С.	Щодо ролі державної економічної політики в активізації екологічних чинників сталого розвитку міста	110
Данкєсва О. М., Чепурнова А.В.	Аграрна політика Хорватії з метою забезпечення продовольчої безпеки країни	116
Круглякова В. В., Дурбан Х. П., Лоск Я. Д.	Проблеми управління місцевими бюджетами та шляхи їх удосконалення	121
Круглякова В. В., Паюк М. Т.	Муніципальні позики в Україні: сучасний стан та проблеми розвитку	126
Кіндзерський Ю.В.	Структурні трансформації та стійкий розвиток: фактори взаємозв'язку та	132

*Захарова О.В., д.э.н., профессор
Черкасский государственный технологический
университет,
г. Черкассы, Украина*

УКРАИНА НА ПУТИ К ПОСТРОЕНИЮ ЭКОНОМИКИ ЗНАНИЙ

Перспективный вектор развития мировой экономической системы направлен на интеграцию науки, образования и производства, благодаря чему создаются новые инновационные подходы, продукты, технологии, методы управления и рабочие места, которые в своей совокупности являются двигателем научно-технического прогресса, общественного и социального развития, условием достижения страной конкурентных преимуществ на региональном, национальном, международном и мировом уровнях. При этом наблюдается постепенная трансформация основной идеи развития мировой экономической системы от увеличения объемов материальных ресурсов к непрерывному накоплению и наиболее полному использованию наивысшей ценности – знаний человека. Особенно актуальным видится данный тезис в современных условиях пандемии COVID-19, когда от того, насколько быстро человечество сможет произвести вакцину от коронавирусной инфекции, будет зависеть экономическое и финансовое развитие всех без исключения стран мира, возможность минимизировать смертность и заболеваемость на планете от этого вируса, выход из карантинных ограничений и возврат к обычной жизни. То есть сегодня, когда траектория дальнейшего мирового развития зависит от результативности исследований в этой области науки, ценность знаний и предметных разработок вирусологов мира резко повысилась и оценивается в миллионы долларов. Одновременно растет и стоимость человеческого капитала медицинского персонала, региональных и национальных органов власти, которые должны в условиях ограниченных ресурсов быстро принимать верные решения и при этом не имеют права на ошибку.

Глобальная деятельность человека оказывает губительное влияние на природу, и даже временный переход на карантинную форму существования позволил снизить уровень загрязнения окружающей среды во многих странах мира, что способствовало

возвращению в среду обитания человека различных видов животных, рыб и птиц, сокращению смога и снижению отходов жизнедеятельности. При этом бездумное освоение человеком природы существенно сокращает качество и продолжительность его жизни на планете, ведет к раннему развитию патологий и распространению хронических заболеваний. Выходом из сложившейся ситуации может стать переход на берегающие и возобновляемые технологии производства, в основе разработки которых лежат инновации и передовые знания человека, добровольный переход крупных промышленных предприятий на принципы корпоративной социальной ответственности. Для этого ведущие корпорации привлекают талантливых людей из разных сфер деятельности со всего мира, тем самым аккумулируя новейшие знания и направляя их на благо человека, что характеризует в действии один из ведущих инструментов экономики знаний.

Исходя из общепринятого понимания сущности экономики знаний, ее достижение базируется на ценности трех основополагающих компонентов – образование, наука и информационно-коммуникационные технологии (далее – ИКТ). От того, насколько в стране развита каждая из выделенных сфер, какой механизм их практического взаимодействия создан, зависит уровень социально-экономического развития национальной экономики и возможность построения экономики знаний. Фундаментом для этого является ориентация национальной политики на результаты научных исследований ведущих европейских, американских и азиатских ученых, которые не только обосновали целесообразность движения мировой экономики в сторону накопления новейших знаний, но и разработали действенные инструменты превращения явных и неявных знаний человека в готовый инновационный продукт, эффективную технологию управления.

Для того, чтобы объективно оценить потенциальные возможности Украины в построении в обозримом будущем экономики знаний было проведено сравнительное исследование, в основу которого была положена динамика показателей, количественно характеризующих три выделенных компонента экономики знаний. В качестве базы для сравнения были выбраны две соседние для Украины страны – Беларусь и Польша, уровень

экономического развития которых является более высоким. Так, в 2017 г. по уровню ВВП на душу населения в постоянных ценах 2010 г. Польша занимала 48 позицию, Беларусь – 89, а Украина – только 123 место среди 192 стран мира [1].

В основе достаточно большого отставания Украины и Беларуси от Польши лежат причины различного характера, одной из которых является и недостаточный уровень трансформации инновационных знаний.

С целью обеспечения сопоставимости данных для трех стран сравнение было проведено на основе информации, представленной в системе World Data Atlas [1]. Для этого было выбрано двенадцать показателей, оценка значений которых в динамике должна позволить получить целостную картину предпосылок формирования экономики знаний в стране.

По каждому показателю для компонентов экономики знаний при помощи цветовой идентификации было осуществлено ранжирование стран по достигнутым в 2018 г. уровням значений, табл. 1 [2]. Для каждого показателя также приведен предельный диапазон изменения значений в интервале 1992-2018 гг.

Комплексная количественная оценка позволила сделать вывод, что в Украине основные видимые усилия в направлении достижения экономики знаний сфокусированы в сфере высшего образования и науки, тогда как в Беларуси – в образовании и ИКТ. Было также установлено, что Польша по количественным показателям в высшем образовании значительно отстает от Беларуси и Украины, однако, это только кажущееся отставание, так как основной упор в польской системе высшего образования сделан не на количество, а на качество, что и привлекает студентов и слушателей из Украины и Республики Беларусь. При этом достигается качество образовательного процесса, в первую очередь, высокими требованиями к профессорско-преподавательскому составу, показатели работы которого должны иметь постоянную качественную динамику по многим критериям.

Вместе с тем, следует также отметить, что характерный для Польши ежегодный рост ВВП на душу населения, средний размер которого за исследуемый период составлял 4,2% в год, стал возможным среди прочего и благодаря высокому уровню наукоемкости и инновационности экономики, перспективному развитию инструментов ИКТ и их проникновению во все сферы

жизнедеятельности человека. Именно такой подход должен быть выбран в качестве ориентира при трансформации государственной стратегии оздоровления экономики Украины.

Таблица 1 – Оценка уровня развития Украины, Беларуси и Польши по значению показателей, достигнутых в отчетном периоде и диапазон их значений за период 1992-2018 гг.

Показатель	Украина	Беларусь	Польша
<i>Компонента «образование»</i>			
Валовой показатель охвата высшим образованием, %	45,4-82,3	43,9-88,9	21,5-71,2
Ожидаемая продолжительность обучения высшего образования, лет	2,3-3,9	2,2-4,0	1,1-3,4
Исходящая мобильность высшего образования, %	0,8-1,8	1,7-6,4	1,3-1,2
Входящая мобильность высшего образования, %	1,1-2,8	0,7-2,9	0,4-1,5
Расходы на одного студента в высшем образовании, %	37,2-43,9	27,0-15,4	18,0-21,3
Расходы на высшее образование и текущие расходы на образование, %	4,6-5,8	5,1-4,9	4,2-4,7
<i>Компонента «наука»</i>			
Расходы на НИОКР, %	1,1-0,6	0,7-0,5	0,7-1,0
Экспорт высокотехнологичных товаров, %	3,9-7,3	3,8-4,7	2,9-8,5
Заявки на торговые марки, ед.	1223-36068	10-7213	18082-16984
<i>Компонента «ИКТ»</i>			
Количество интернет пользователей, %	0,7-52,5	1,9-71,1	7,3-73,3
Количество пользователей стационарного интернет, чел./100 чел.	0,3-12,2	0-32,4	2,5-19,2
Число защищенных интернет серверов, шт.	12,4-3948,3	5,1-2257,6	155,0-6534,8

Условные обозначения:

– высокий уровень;
 – средний уровень;
 – низкий уровень

Таким образом, степень реальности построения экономики знаний в Украине будет зависеть от заинтересованности украинских властей на всех уровнях управления в кардинальной трансформации парадигмы регионального и национального

розвиття економіки в напрямленні суцесвенного павышення ценності інноваційних знаній і їх повного іспользовання.

Література:

1. World Data Atlas. Topics Economy National Accounts. URL: <https://knoema.ru/atlas/topics>.

2. Захарова О.В. Перспективи побудови економіки знань в Україні. Зб. наук. праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Черкаси, 2018. Вип. 51. С. 12-24.

Мордань Є.Ю., к.е.н.

*Сумський державний університет,
м. Суми, Україна*

ТИПОВІ СХЕМИ УЧАСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ У ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ДОХОДІВ ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Легалізація (відмивання) доходів отриманих злочинним шляхом становить серйозну загрозу для всіх країн світу, завдає величезної шкоди національним економікам та сприяє зростанню корупції. Сучасні економічні та фінансові можливості, нові фінансові технології і засоби зв'язку надають широкі можливості для приховування походження коштів, отриманих у результаті незаконної діяльності. За даними опублікованого щорічного рейтингу «Індекс сприйняття корупції-2019», що укладається організацією Transparency International та визначає рівень корумпованості країн світу, Україна посіла 126 місце серед 180 країн, що свідчить про досить високий рівень корупції в країні [4]. За дослідженнями Київського міжнародного інституту соціології рівень тіньової економіки України у 2018 році склав 47,2 % від загального обсягу ВВП, тобто майже половина економіки країни знаходиться в тіні. Одним з найнебезпечніших наслідків розвитку тіньової економіки є підвищення уразливості фінансової системи до використання її злочинцями для відмивання «брудних» коштів.

Легалізація доходів отриманих злочинним шляхом – складний процес, що включає безліч різних операцій, що здійснюються різноманітними незаконними методами, які постійно

Наукове видання

IV Міжнародна науково-практична інтернет-
конференція

**СТІЙКИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА
МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

Тези доповідей

27 квітня 2020 р.

Електронне видання

(українською, російською та англійською мовами)